

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Національного університету

«Одеська юридична академія»

професор

Володимир ЗАВАЛЬНЮК

« 14 » 05 2021 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Владишевської Вікторії Вікторівни на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженій рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» від 26 грудня 2019 року, протокол №3

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

Національного університету «Одеська юридична академія»

Присутні: зав. кафедри д.ю.н., професор, Бакаянова Н.М., д.ю.н., професор, перший проректор Аракелян М.Р. (рецензент), д.ю.н, професор Косюта М.В., к.ю.н., доцент Волошина В.К. (рецензент) , к.ю.н., доцент Свида О.Г., к.ю.н., доцент Ковальчук І.С., к.ю.н., доцент Кубасенко А.В., к.ю.н., доцент Храпенко О.О., к.ю.н., доцент Кісліцина І.О., к.ю.н., Деменчук М.О., старший викладач Нестерчук Л.П., старший викладач Курганський О.В., асистент Джабурія О.О., асистент Питомець А.В., асистент Владишевська В.В., старший лаборант Мерінова К.Р., (секретар засідання), лаборант Пунченко А.Я.

З присутніх – 3 доктори юридичних наук та 7 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Владишевської В.В. на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Владишевської В.В. на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доповідач обґрунтувала актуальність теми, визначила мету, завдання, методологію, охарактеризувала об'єкт та предмет дослідження, виклала основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значимість роботи, зазначила щодо впровадження результатів дослідження.

Доповідачем зазначено, що Конституція України проголошує: найголовнішим обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Реалізація цього положення є неможливою без існування ефективного механізму захисту прав і свобод особи у випадку їх порушення. У статті 59 Конституції України закріплено невід'ємне право кожного на отримання професійної правничої допомоги. Законодавче закріплення порядку набуття статусу адвоката та вимог до особи, яка претендує на заняття адвокатською діяльністю, виступає однією із важливих гарантій щодо забезпечення надання

кваліфікованої правничої допомоги, оскільки обмежує доступ до професії особам, теоретичний та практичний рівень яких є недостатнім.

Беззаперечно, що останнім часом виникає необхідність змін у порядку набуття статусу адвоката та підвищення рівня надання кваліфікованої правничої допомоги, що прямо залежить і від осіб, які отримують доступ до професії. Питання щодо визначення кола вимог, що висуваються до осіб, бажаючих займатися професійною діяльністю, а також удосконалення порядку набуття статусу адвоката в Україні в контексті порівняльного дослідження країн пострадянського простору є особливо актуальним в світлі активних законопроектних робіт.

Адвокатські корпорації країн пострадянського простору мають багато спільного не тільки в історії, але і в сучасному правовому регулюванні. Тож порівняльно-правове дослідження набуття статусу адвоката в Україні та пострадянських країнах допоможе в удосконаленні юридичної процедури отримання статусу адвоката, з метою формування професійного адвокатського корпусу здатного надавати кваліфіковану правову допомогу.

Владишевська В.В. зазначила, що актуальність проведення комплексного порівняльного дослідження набуття статусу адвоката у контексті досвіду пострадянських країн обумовлена станом наукової розробленості даного питання. З урахуванням існуючих у вітчизняній та зарубіжній юридичній науці значної кількості наукових праць, які присвячені дослідженню організаційно-правових засад доступу до адвокатської діяльності, умовам та порядку набуття статусу адвоката, спробу комплексної монографічної розробки проблеми компаративістського аналізу набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні в контексті досвіду країн пострадянського простору зроблено уперше.

Основними результатами дослідження є такі висновки:

уперше:

- сформульовано авторську дефініцію поняття «набуття статусу адвоката» як нормативно-регламентовану сукупність послідовно здійснюваних дій, які надають особі можливість доступу до професії адвоката та

передбачають перевірку відповідності особи, яка виявила намір займатися адвокатською діяльністю вимогам до адвоката, визначення рівня теоретичних знань та набуття практичних навичок претендента, розгляд матеріалів та прийняття рішення щодо видачі документа, який засвідчує право на заняття адвокатською діяльністю»;

- запропоновано під стадіями набуття статусу адвоката розуміти сукупність процедурних дій, що мають відносно самостійний характер та об'єднані спільним завданням щодо реалізації права особи на отримання доступу до професії адвоката. Зазначено, що кожна стадія відрізняється колом учасників, вчиненням різного виду дій, оформленням спеціальних документів, що надають особі право на отримання статусу адвоката;

- надано авторське визначення поняття «принципи набуття статусу адвоката» та запропоновано їх законодавче закріплення;

- запропоновано в процедурі допуску до складення кваліфікаційного оцінювання використовувати можливості дистанційного подання необхідних документів шляхом використання особистого електронного кабінету особи, яка виявила бажання набути статус адвоката з можливістю відслідковування статусу заяви та відповідності документів;

- обґрунтовано необхідність запровадження електронного кабінету особи, яка виявила бажання набути статус адвоката для забезпечення постійного онлайн супроводу процедури доступу до професії адвоката;

удосконалено:

- процедурні питання допуску до кваліфікаційного оцінювання шляхом використання електронних ресурсів з урахуванням досвіду Казахстану та Грузії;

- положення щодо організації та порядку проходження стажування особами, які виявили бажання набути статус адвоката з урахуванням досвіду країн пострадянського простору;

- процедурні питання складення кваліфікаційного оцінювання, складовими якого запропоновано визначити відбірковий та кваліфікаційний іспити, та передбачити звільнення від відбіркового іспиту осіб, які склали єдиний державний кваліфікаційний іспит з права під час здобуття вищої освіти або осіб, які мають досвід роботи на посаді судді або прокурора не менше п'яти років, або науковий ступінь у сфері права.

- класифікацію організаційних та функціональних умов набуття статусу адвоката в Україні та в інших пострадянських країнах;

набули подальшого розвитку:

- ідеї щодо необхідності зміни порядку набуття статусу адвоката та запропоновано проводити кваліфікаційне оцінювання таким чином, щоб відбірковий іспит, як перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей передували стажуванню та кваліфікаційному іспиту. Аргументовано, що до складення кваліфікаційного іспиту, повинні допускатися тільки ті особи, які успішно пройшли стажування та за своїми морально-психологічними якостями здатні набути статус адвоката та здійснювати адвокатську діяльність;

- положення щодо запровадження реалізації спеціалізації адвокатів ще на стадії визначення рівня знань та набуття практичних навичок претендентом на набуття статусу адвоката. Під час кваліфікаційного іспиту за бажанням особи, яка виявила намір стати адвокатом, слід вирішити питання кваліфікаційного оцінювання з відповідної спеціалізації, враховуючи досвід, знання та інтереси претендента;

- наукові ідеї та законодавчі положення щодо розмежування понять «набуття статусу адвоката» та «здійснення адвокатської діяльності»;

- пропозиції щодо необхідності приведення у відповідність Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про вищу освіту» між собою в частині вимог до рівня освіти особи, яка виявила бажання набути статус адвоката;

- наукові ідеї щодо обґрунтування важливості визначення морально-психологічних якостей та доброчесності претендентів на набуття статусу адвоката до складення кваліфікаційного іспиту;
- обґрунтування необхідності запровадження відбіркового іспиту у формі анонімного комп'ютерного тестування, метою якого буде перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей для допуску особи до проходження стажування з одночасним зменшенням рівня суб'єктивності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій регіонів при процедурах доступу до професії адвоката;
- узагальнення особливостей проходження стажування як організаційної умови набуття статусу адвоката в країнах, де воно є обов'язковим та застосовується як альтернативна умова щодо осіб, в яких відсутній досвід роботи у сфері права.

У роботі запропоновані конкретні зміни та доповнення до законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, актів органів адвокатського самоврядування.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою та логікою дослідження. Робота складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Після закінчення доповіді Владишевської В.В. присутніми були поставлені наступні запитання:

Косюта М.В.: Чи застосовувався Вами статистичний метод при проведенні дисертаційного дослідження та які матеріали судової практики Ви досліджували у роботі?

Відповідь: Так, статистичний метод був застосований. В процесі підготовки дисертаційного дослідження було проведено опитування, в якому брали участь дві категорії осіб: особи, які на момент заповнення тільки претендують на отримання статусу адвоката та особи, які вже отримали

свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Підготовлена анкета (Додаток Б та додаток В) містить 10 проблемних запитань стосовно предмета дослідження, а також питання щодо оцінки процедури набуття статусу адвоката. Результати опитування відображені в роботі.

В роботі нами досліджувалися судові рішення різних інстанцій, які стосувалися питань набуття статусу адвоката в Україні. Аналізувалися рішення Одеського окружного адміністративного суду, П'ятого апеляційного адміністративного суду, а також рішення Великої Палати Верховного суду.

Свида О.Г.: Обґрунтуйте, будь ласка, тезу про необхідність проходження стажування в якості основного місця роботи?

Відповідь: Досліджуючи досвід пострадянських країн в контексті проходження стажування для отримання статусу адвоката, нами було зауважено, що законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність Узбекистану містить положення про те, що адвокатське об'єднання, в якому стажист проходить стажування, є основним місцем роботи стажиста, а робота стажиста за сумісництвом забороняється. Відзначено, що позиція узбецького законодавця в частині заборони роботи стажиста адвоката за сумісництвом заслуговує на увагу, оскільки стажист за таких умов може більш успішно оволодіти професійними знаннями і навичками у всіх напрямках адвокатської діяльності, та не відволікатися на іншу роботу за сумісництвом. Пропозицій щодо внесення таких змін до нашого законодавства в дисертаційному дослідженні не міститься.

Храпенко О.О.: Відповідно до положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» звільняються від проходження стажування особи, які мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки. Яке Ваше особисте ставлення до надання особі можливості або проходити стажування для отримання статусу адвоката, або, в якості альтернативи, працювати помічником адвоката після складення кваліфікаційного іспиту?

Відповідь: У ч.5 ст. 10 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» чітко зазначено, що від проходження стажування звільняються особи, які на день звернення із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки. Більш того, ми пропонуємо кардинально іншу процедуру допуску до професії адвоката, а саме обов'язкове проходження особою кваліфікаційного оцінювання, що унеможливило запропоновану Вами альтернативу.

Кісліцина І.О.: Ви пропонуєте продовжити строк стажування до 12 місяців. Обґрунтуйте дану пропозицію. Чи передбачається при цьому збільшення розміру внеску за проходження стажування?

Відповідь: Відповідно до п. 1.6 Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, стажування здійснюється протягом шести місяців і обчислюється шляхом сумарного обліку робочого часу стажиста на виконання програми та плану стажування. Загалом робочий час стажиста за весь період стажування має становити не менше 550 (п'ятсот п'ятдесят) годин, з яких не менше 50 (п'ятдесят) годин робочого часу має становити заняття стажистом юридичною практикою. Якщо порахувати кількість годин, яка припадає в середньому на тиждень, то це складає приблизно 23 год. Тобто в день особа має відпрацьовувати 4 - 4,5 години (з розрахунку на 5 робочих днів у тижні). Такий обсяг часу є досить істотним та достатнім для досягнення мети стажування. Але, чи може особа, яка працює за основним місцем роботи 8 годин в день проходити стажування 4 години, не порушуючи при цьому законодавство про працю? Очевидно, що більшість осіб наразі проходять стажування формально. Ми пропонуємо залишити сумарний облік робочого часу стажиста 550 годин, але надати можливість кожній особі проходити стажування по 2 години на день. При цьому пропонується розмір внеску за проходження стажування залишити без змін, оскільки фактично сумарний облік робочого часу залишається 550 годин.

Джабурія О.О.: Рішенням Великої Палати Верховного Суду встановлено, що проходження процедур кваліфікаційного іспиту і стажування з метою отримання статусу адвоката є несумісними зі статусом прокурора з огляду на неможливість перебування під 2 присягами. Яка Ваша думка з цього приводу?

Відповідь: Вважаю, що право на зайняття адвокатською діяльністю, яке особа реалізує шляхом проходження визначеної законом процедури, що завершується отриманням свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю, є одним із передбачених і гарантованих прав осіб, які виявили бажання отримати доступ до відповідної професії. Частиною 1 статті 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що несумісною з діяльністю адвоката є: 1) робота на посадах осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»; 2) військова або альтернативна (невійськова) служба; 3) нотаріальна діяльність; 4) судово-експертна діяльність. Із положень даної статті вбачається, що обставини несумісності можуть виникнути лише в особи, яка вже набула статус адвоката (склала присягу та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю) та розпочала здійснювати таку адвокатську діяльність, однак такі обставини можуть бути усунуті на підставі частини 2 вказаної статті, а саме шляхом подання особою, яка набула права на заняття адвокатською діяльністю, у триденний строк з дня виникнення таких обставин до ради адвокатів регіону за адресою свого робочого місця заяву про зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

Так, адвокатська діяльність передбачає здійснення особою активних дій (надання допомоги, складання документів, захист, представництво), які характеризуються вчиненням адвокатом передбачених законом видів діяльності в інтересах клієнта, на відміну від процедури отримання свідоцтва, яка здійснюється особою в своїх інтересах з метою реалізації права на доступ до професії.

Для цього така особа повинна здійснити ряд організаційних дій: обрати форму здійснення адвокатської діяльності; визначити робоче місце адвоката; вчинити інші організаційні дії для початку своєї роботи; та безпосередньо розпочати відповідну адвокатську діяльність.

При цьому, особа, яка реалізувала право на професію адвоката (отримала свідоцтво) не зобов'язана одразу розпочинати адвокатську діяльність, оскільки Закон встановлює для такої особи можливість альтернативної поведінки: розпочати адвокатську діяльність або зупинити право на заняття адвокатською діяльністю.

Вважаю, що у зв'язку із зазначеним, реалізація права на заняття адвокатською діяльністю (отримання доступу до професії та відповідного свідоцтва) та здійснення адвокатської діяльності за своїми системними ознаками та правовою природою є відмінними поняттями.

Аракелян М.Р.: визначте доцільність виокремлення принципу спеціалізації набуття статусу адвоката як самостійного принципу?

Відповідь: Законодавство деяких зарубіжних держав безпосередньо закріплює право адвоката обирати собі спеціалізацію. Так, відповідно до ст. 6 «Спеціалізація адвоката» Закону Литви «Про адвокатуру» адвокат має право обрати галузь права, в якій він надає правові послуги.

З даного питання дуже цікавим є досвід Грузії. Особа, яка бажає отримати доступ до професії адвоката, складає письмовий тест, що може бути загальним або спеціалізованим. Останній включає тест з кримінального або цивільного права. Згідно з ч. 8 ст. 11 Закону Грузії про адвокатську діяльність від 20.06.2001 року, адвокат, який склав тест із спеціалізації, отримує право практикувати у відповідній галузі. Погоджуємося з думкою Т. Б. Вільчик, яка вважає, що спеціалізація є необхідною умовою підвищення якості адвокатської діяльності в Україні, оскільки дозволяє поглиблювати знання, вдосконалювати вміння та навички адвоката в певній галузі (галузях) права.

Вірно відмічає С. О. Іваницький, що окремі категорії юристів на час отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю мають

достатній спеціалізований досвід у певній сфері права. Йдеться про досвідчених слідчих і прокурорів, які добре обізнані у кримінальному праві (процесі). Суддя адміністративного суду вочевидь досконало знає адміністративне право (процес), а його колега із суду господарської юрисдикції - галузі права своєї повсякденної спеціалізації. Цілком слушною видається позиція науковця щодо доцільності встановлення пільгового порядку набуття найменування спеціалізованого адвоката правниками, які мають 5-річний досвід роботи у відповідній галузі спеціалізації.

Отже, враховуючи досвід деяких пострадянських країн та існуючі доктринальні позиції, на нашу думку, доцільне запровадження реалізації спеціалізації адвокатів ще на стадії визначення рівня знань та набуття практичних навичок претендентом на набуття статусу адвоката. Під час кваліфікаційного іспиту, за бажанням особи, яка виявила намір стати адвокатом, слід вирішити питання кваліфікаційного оцінювання з відповідної спеціалізації, враховуючи досвід, знання та інтереси претендента.

Волошина В.К.: Які особливості порядку розгляду матеріалів та прийняття рішення щодо набуття статусу адвоката та видачі документа на право заняття адвокатською діяльністю в країнах пострадянського простору?

Відповідь: процедури прийняття остаточного рішення щодо видачі документа про права на заняття адвокатською діяльністю значно відрізняється від українського. В деяких країнах рішення про видачу документа про право на заняття адвокатською діяльністю приймають державні органи юстиції за погодженням із кваліфікаційними комісіями адвокатури (Казахстан, Киргизстан, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан). В решті країн таке рішення приймається колегіями адвокатів (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Литва, Латвія).

В Україні цей порядок є найбільш демократичним та незалежним від держави, і пояснюється це тим, що адвокатура в Україні дійсно є недержавним самоврядним інститутом, на формування якого органи державної влади майже не здійснюють вплив.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – к.ю.н., доцента Кубаєнка А.В.

У висновку зазначено про тематику опублікованих статей та апробацію результатів дослідження, а також відомості про впровадження науково обґрунтованих пропозицій стосовно вдосконалення чинного законодавства України щодо процедури набуття статусу адвоката.

Кубаєнко А.В. вказав на відповідність дисертаційної роботи Владишевської В.В. встановленим вимогам до наукових досліджень такого роду, щодо структури, змісту, оформлення та наявності публікацій у фахових та інших наукових виданнях. Науковий керівник відзначив, що останнім часом виникає необхідність змін у порядку набуття статусу адвоката та підвищення рівня надання кваліфікованої правничої допомоги. Це прямо залежить і від осіб, які отримують доступ до професії. Питання щодо визначення кола вимог, що висуваються до осіб, які бажають займатися професійною діяльністю, а також удосконалення порядку набуття статусу адвоката в Україні в контексті порівняльного дослідження країн пострадянського простору є особливо актуальним у світлі активних законопроектних робіт. Здобувачка вірно визначила спектр проблем, які стосуються об'єкту та предмету дисертаційного дослідження.

У процесі роботи над дисертаційною роботою Владишевська В.В. проявила наполегливість, сумлінність, ініціативність, бездоганне знання теми та вміння відстоювати свою позицію.

У висновку науковий керівник відзначив, що дисертація Владишевської Вікторії Вікторівни на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним науковим дослідженням, має необхідну новизну наукових результатів та відповідає вимогам, встановленим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167 та може

бути рекомендована для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» у разовій спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України Аракелян М.Р. відзначив високий рівень дисертаційного дослідження Владишевської В.В.

Професор Аракелян М.Р. зауважив, що дисертантка дуже вдало дослідила теоретичні положення, обґрунтувала наукові пропозиції та практичні рекомендацій, спрямовані на вдосконалення порядку набуття статусу адвоката в Україні на підставі порівняльно-правового дослідження пострадянських країн.

Дисертанткою сформульовано авторську дефініцію поняття «набуття статусу адвоката» як нормативно-регламентовану сукупність послідовно здійснюваних дій, які надають особі можливість доступу до професії адвоката та передбачають перевірку відповідності особи, яка виявила намір займатися адвокатською діяльністю вимогам до адвоката, визначення рівня теоретичних знань та набуття практичних навичок претендента, розгляд матеріалів та прийняття рішення щодо видачі документа, який засвідчує право на заняття адвокатською діяльністю».

Заслуговує уваги положення авторки щодо принципів набуття статусу адвоката як закріплених в правових нормах основних, вихідних, базисних положень, які комплексно й системно визначають порядок та умови набуття статусу адвоката. На підставі порівняльного аналізу порядку набуття статусу адвоката в пострадянських країнах авторкою запропоновано закріпити на законодавчому рівні норму, відповідно до якої набуття статусу адвоката здійснюється на принципах законності; незалежності; рівності та заборони дискримінації; дотримання норм адвокатської етики; професійності та компетентності; доступності; спеціалізації; прозорості та відкритості.

Викликає науковий інтерес позиція авторки щодо запровадження системи управління електронного кабінету кандидата на набуття статусу адвоката шляхом створення відповідного ресурсу на офіційному сайті НААУ.

Авторка ґрунтовно підійшла до вивчення зарубіжного досвіду процедурних питань допуску до кваліфікаційного оцінювання та слушно пропонує деякі зміни шляхом використання електронних ресурсів з урахуванням досвіду Казахстану та Грузії.

Позитивним є те, що дисертантка використала більше 250 джерел в науковому дослідженні, з них близько 50 – це нормативно-правові акти України та зарубіжних країн, суттєвим є й коло наукових публікацій, в яких відображено результати наукових доробків авторки.

Проте в роботі є ряд дискусійних моментів.

По-перше, авторкою майже не вказується, що процедура набуття статусу адвоката є чи не найбільш демократичнішою та прогресивною, порівняно з іншими країнами пострадянського простору. Отже, авторці необхідно було більш детально здійснити порівняння за критеріями допуску та вимогами; за рівнем незалежності та виокремлення від держави та фінансової самостійності органів, що здійснюють допуск до адвокатської діяльності.

По-друге, у дисертаційній роботі авторка вказує на важливості визначення не тільки морально-психологічних якостей претендента, а й бездоганної репутації особи, яка виявила бажання набутти статус адвоката. Цей висновок потребує додаткового обґрунтування та аргументації.

В цілому робота має логічний і завершений характер, в ній сформульовано низку важливих теоретичних висновків та пропозицій.

Загалом, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вона є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автор та апробовані під час її участі у конференціях та у ході навчального процесу. На підставі вищенаведеного рецензент вважає, що дисертація Владишевської В.В. на тему: «Набуття статусу адвоката в Україні та

інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидат юридичних наук, доцент Волошина В.К. наголосила на високому фаховому рівні дисертаційного дослідження Владишевської В.В., виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків та пропозицій.

Доцент Волошина В.К. висловила думку, що обрана тема дисертації є актуальною, комплексною і системною. Дисертанткою опрацьовано значне коло першоджерел, монографічної, періодичної літератури, статистичних даних та нормативно-правових актів зарубіжних країн. Внаслідок цього робота отримала цілісність, логічність та структурованість у викладенні матеріалу, формулюванні власних висновків та узагальнень, що вирізняються новизною.

Здобувачкою послідовно досліджено порядок набуття статусу адвоката в Україні та в країнах пострадянського простору, узагальнені стадії набуття статусу адвоката за законодавством України та інших пострадянських країн, з'ясовано процедуру допуску до складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на зайняття адвокатською діяльністю в Україні та інших пострадянських країнах та сформульовано комплекс пропозицій щодо порядку допуску до кваліфікаційного оцінювання; виокремлено та охарактеризовано особливості складення кваліфікаційного іспиту в Україні та в інших пострадянських країнах та запропоновано шляхи вдосконалення процедури складення кваліфікаційного оцінювання; розкрито порядок проходження стажування особами, які виявили бажання набутти статус адвоката в Україні та в інших пострадянських країнах; встановлені особливості порядку отримання документу, яким надається право на зайняття адвокатською діяльністю в Україні та пострадянських країнах.

Викликає науковий інтерес позиція авторки щодо необхідності запровадження електронного кабінету особи, яка виявила бажання набутти

статус адвоката для забезпечення постійного онлайн супроводу процедури доступу до професії адвоката.

Цілком слушними є ідеї щодо необхідності зміни порядку набуття статусу адвоката та проведення кваліфікаційного оцінювання таким чином, щоб відбірковий іспит, як перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей передували стажуванню та кваліфікаційному іспиту. Аргументовано, що до складення кваліфікаційного іспиту, повинні допускатися тільки ті особи, які успішно пройшли стажування та за своїми морально-психологічними якостями здатні набути статус адвоката та здійснювати адвокатську діяльність.

Заслуговує на підтримку пропозиція Владишевської В.В. щодо необхідності запровадження відбіркового іспиту у формі анонімного комп'ютерного тестування, метою якого буде перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей для допуску особи до проходження стажування з одночасним зменшенням рівня суб'єктивності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій регіонів при процедурах доступу до професії адвоката.

Проте необхідно зазначити, що дисертація містить окремі дискусійні положення.

По-перше, дискусійним є висновок авторки про практичну необхідність виокремлення принципу спеціалізації набуття статусу адвоката як самостійного принципу.

По-друге, недостатньо уваги приділено особливостям складання присяги як складового етапу набуття статусу адвоката в Україні.

Незважаючи на окремі зауваження, дисертація Владишевської В.В. на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради

для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціалізації.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України Косюта М.В. зазначив, що для дослідження обрана актуальна тема, яка має велике теоретичне і практичне значення в умовах розбудови демократичної, соціальної та правової держави в Україні в контексті реалізації судово-правової реформи.

Здобувачка системно та послідовно дослідила порядок набуття статусу адвоката в Україні та в інших країнах пострадянського простору. Висновки та пропозиції дисертаційного дослідження мають достатнє теоретичне та практичне обґрунтування.

Дисертація на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права.

Кандидат юридичних наук, доцент Свида О.Г. висловив думку щодо теоретичної і практичної цінності дисертації Владишевської В.В., в якій охоплено всі питання, що стосуються набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах. В роботі дуже ґрунтовно досліджені особливості доступу до професії адвоката в Україні на підставі порівняльного дослідження досвіду пострадянських країн. Доцільними для впровадження є зміни, які стосуються використання можливості дистанційного подання необхідних документів шляхом використання особистого електронного кабінету особи, яка виявила бажання набути статус адвоката з можливістю відслідковування статусу заяви та відповідності документів.

Доцент Свида О.Г. також зауважив, що значну практичну цінність мають результати опитування як адвокатів, так і осіб, які виявили бажання набути

статус адвоката щодо змін у порядку набуття статусу адвоката, які знайшли відображення у тексті дисертаційного дослідження.

У підсумку, доцент Свида О.Г. підкреслив, що дисертація Владишевської В.В. на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» відповідає вимогам, які висуваються до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Кісліцина І.О. у своєму виступі підтримала попередніх доповідачів, акцентувала увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Доцент Кісліцина І.О. відзначила, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим, підкреслила, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання членів кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Владишевська В.В. продемонструвала ґрунтовні знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати та формулювати власні висновки.

Кандидат юридичних наук, доцент Кісліцина І.О. підтримала внесені пропозиції щодо рекомендації дисертації Владишевської В.В. до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий поставив на голосування питання, щодо рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій Вченій Раді дисертаційного дослідження Владишевської В.В. на тему: «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

У результаті відкритого голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за - 10; проти - немає; утримались - немає. Рішення прийнято одностайно.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Владишевської Вікторії Вікторівни на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Право на отримання професійної правничої допомоги є невід'ємним та гарантованим Конституцією України. Законодавче закріплення порядку набуття статусу адвоката та вимог до особи, яка претендує на заняття адвокатською діяльністю, виступає однією із важливих гарантій щодо забезпечення надання кваліфікованої правничої допомоги, оскільки обмежує доступ до професії особам, теоретичний та практичний рівень підготовки яких є недостатнім.

Останнім часом виникає необхідність змін у порядку набуття статусу адвоката та підвищення рівня надання кваліфікованої правничої допомоги, що прямо залежить і від осіб, які отримують доступ до професії. Питання щодо визначення кола вимог, що висуваються до осіб, які бажають займатися професійною діяльністю, а також удосконалення порядку набуття статусу адвоката в Україні в контексті порівняльного дослідження країн пострадянського простору є особливо актуальним у світлі активних законопроектних робіт.

Забезпечення прозорості, об'єктивності та неупередженості на всіх етапах набуття статусу адвоката в Україні не лише сприятиме формуванню високопрофесійного, морально зрілого та соціально відповідального кадрового складу адвокатури, а й забезпечить високий рівень професійності при наданні правничої допомоги та матиме позитивний вплив на якість та ефективність здійснення правосуддя в цілому. Адвокатські корпорації країн

пострадянського простору мають багато спільного не тільки в історії, але і в сучасному правовому регулюванні. Тож порівняльно-правове дослідження набуття статусу адвоката в Україні та пострадянських країнах допоможе в удосконаленні юридичної процедури отримання статусу адвоката, з метою формування професійного адвокатського корпусу здатного надавати кваліфіковану правову допомогу.

Отже, все вищезазначене свідчить про необхідність формування теоретико-методологічної основи комплексного наукового дослідження набуття статусу адвоката в Україні в контексті порівняльно-правового аналізу досвіду пострадянських країн і підтверджує актуальність теми дослідження та її новизну.

Науково-теоретично основу дисертаційної роботи становлять праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які висвітлювали питання організаційної основи адвокатури, досліджували проблеми здійснення адвокатської діяльності, в тому числі і правового статусу адвоката, а також розкривали теоретичні та практичні проблеми набуття права на заняття адвокатською діяльністю як в Україні, так і в країнах пострадянського простору. Серед таких представників правової науки: М. Р. Аракелян, Н. М. Бакаянова, А. М. Бірюкова, І. В. Боднар, А. Д. Бойков, Т. В. Варфоломеева, Т. Б. Вільчик, В. К. Волошина, І. Ю. Гловацький, С. О. Деханов, Є. С. Дурнов, В. В. Заборовський, І. І. Задоя, О. С. Іваницький, А. В. Іванцова, О. М. Овчаренко, М. А. Погорецький, О. Г. Свида, В. О. Святоцька, О. Д. Святоцький, Д. П. Фіолевський, Т. І. Фулей, С. Я. Фурса, П. В. Хотинець, М. Є. Шумило, О. Г. Яновська та інші.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних положень, обґрунтованих наукових пропозицій та практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення порядку набуття статусу адвоката в Україні на підставі порівняльно-правового дослідження пострадянських країн.

Поставлена мета обумовила вирішення таких задач:

- розкрити методологічні засади та стан наукових розробок за темою дисертаційного дослідження;
- визначити поняття та стадії набуття статусу адвоката за законодавством України та інших пострадянських країн;
- розкрити принципи набуття статусу адвоката на підставі досвіду країн пострадянського простору;
- охарактеризувати вимоги до осіб, які мають намір набути статус адвоката в Україні та в інших пострадянських країнах;
- з'ясувати процедуру допуску до складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на зайняття адвокатською діяльністю в Україні та інших пострадянських країнах та сформулювати комплекс пропозицій щодо порядку допуску до кваліфікаційного оцінювання;
- виокремити та охарактеризувати особливості складення кваліфікаційного іспиту в Україні та в інших пострадянських країнах та запропонувати шляхи вдосконалення процедури складення кваліфікаційного оцінювання;
- розкрити порядок проходження стажування особами, які виявили бажання набути статус адвоката в Україні та в інших пострадянських країнах;
- встановити особливості порядку отримання документу, яким надається право на зайняття адвокатською діяльністю в Україні та пострадянських країнах;
- сформулювати комплекс пропозицій, спрямованих на удосконалення правового регулювання набуття статусу адвоката.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі реалізації права особи на набуття статусу адвоката.

Предметом дослідження є набуття статусу адвоката в Україні та пострадянських країнах.

Методи дослідження було обрано з урахуванням особливостей теми, яка досліджується у дисертаційній роботі. Методологічну базу

дисертаційного дослідження складає комплекс загальнонаукових, загальнофілософських та спеціальних методів, сукупність яких дозволила досягти об'єктивності, всесторонності та обґрунтованості проведеного дослідження та достовірності отриманих результатів.

Застосування діалектичного методу дозволило розкрити основні поняття з обраної теми, розглянути питання набуття статусу адвоката в усій його складності та суперечливості, а також визначити шляхи розв'язання цих суперечностей у процесі подальшого реформування законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність (р.р. 1,2,3). За допомогою історичного методу було проведено дослідження розвитку інституту набуття статусу адвоката в Україні та у країнах пострадянського простору (р.р. 1,2). Методологічну основу дисертаційного дослідження становить порівняльно-правовий метод, який було використано на всіх етапах дослідження. За допомогою вказаного методу здійснено аналіз, зіставлення та порівняння порядку набуття статусу адвоката в Україні та у країнах пострадянського простору, задля формування комплексу пропозицій щодо удосконалення порядку набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні (р.р. 2,3). Використання формально-юридичного методу дозволило проаналізувати зміст окремих положень законодавства з досліджуваної теми у їх системному зв'язку (р.р. 2,3), а герменевтичний метод використано з метою тлумачення цих нормативно-правових актів (р.р. 2,3). Логічний метод (аналіз, синтез, індукція, дедукція) використано у контексті дослідження можливості удосконалення порядку набуття статусу адвоката (р.р. 2,3). При роботі з емпіричними джерелами використано статистичні показники, а також методи опитування та анкетування осіб, які вже мають статус адвоката та претендентів в адвокати для з'ясування їх думки щодо окремих аспектів удосконалення порядку набуття права на заняття адвокатською діяльністю (р.р. 2,3).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним монографічним порівняльним дослідженням набуття статусу адвоката в

Україні та у країнах пострадянського простору. Наукова новизна виражається у таких основних положеннях:

уперше:

- сформульовано авторську дефініцію поняття «набуття статусу адвоката» як нормативно-регламентовану сукупність послідовно здійснюваних дій, які надають особі можливість доступу до професії адвоката та передбачають перевірку відповідності особи, яка виявила намір займатися адвокатською діяльністю вимогам до адвоката, визначення рівня теоретичних знань та набуття практичних навичок претендента, розгляд матеріалів та прийняття рішення щодо видачі документа, який засвідчує право на заняття адвокатською діяльністю»;

- запропоновано під стадіями набуття статусу адвоката розуміти сукупність процедурних дій, що мають відносно самостійний характер та об'єднані спільним завданням щодо реалізації права особи на отримання доступу до професії адвоката. Зазначено, що кожна стадія відрізняється колом учасників, вчиненням різного виду дій, оформленням спеціальних документів, що надають особі право на отримання статусу адвоката;

- надано авторське визначення поняття «принципи набуття статусу адвоката» та запропоновано їх законодавче закріплення;

- запропоновано в процедурі допуску до складення кваліфікаційного оцінювання використовувати можливість дистанційного подання необхідних документів шляхом використання особистого електронного кабінету особи, яка виявила бажання набути статус адвоката з можливістю відслідковування статусу заяви та відповідності документів;

- обґрунтовано необхідність запровадження електронного кабінету особи, яка виявила бажання набути статус адвоката для забезпечення постійного онлайн супроводу процедури доступу до професії адвоката;

удосконалено:

- процедурні питання допуску до кваліфікаційного оцінювання шляхом використання електронних ресурсів з урахуванням досвіду Казахстану та Грузії;
- положення щодо організації та порядку проходження стажування особами, які виявили бажання набути статус адвоката з урахуванням досвіду країн пострадянського простору;
- процедурні питання складення кваліфікаційного оцінювання, складовими якого запропоновано визначити відбірковий та кваліфікаційний іспити, та передбачити звільнення від відбіркового іспиту осіб, які склали єдиний державний кваліфікаційний іспит з права під час здобуття вищої освіти або осіб, які мають досвід роботи на посаді судді або прокурора не менше п'яти років, або науковий ступінь у сфері права.
- класифікацію організаційних та функціональних умов набуття статусу адвоката в Україні та в інших пострадянських країнах;

набули подальшого розвитку:

- ідеї щодо необхідності зміни порядку набуття статусу адвоката та запропоновано проводити кваліфікаційне оцінювання таким чином, щоб відбірковий іспит, як перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей передували стажуванню та кваліфікаційному іспиту. Аргументовано, що до складення кваліфікаційного іспиту, повинні допускатися тільки ті особи, які успішно пройшли стажування та за своїми морально-психологічними якостями здатні набути статус адвоката та здійснювати адвокатську діяльність;
- положення щодо запровадження реалізації спеціалізації адвокатів ще на стадії визначення рівня знань та набуття практичних навичок претендентом на набуття статусу адвоката. Під час кваліфікаційного іспиту за бажанням особи, яка виявила намір стати адвокатом, слід вирішити питання кваліфікаційного оцінювання з відповідної спеціалізації, враховуючи досвід, знання та інтереси

претендента;

- наукові ідеї та законодавчі положення щодо розмежування понять «набуття статусу адвоката» та «здійснення адвокатської діяльності»;

- пропозиції щодо необхідності приведення у відповідність Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону України «Про вищу освіту» між собою в частині вимог до рівня освіти особи, яка виявила бажання набутти статус адвоката;

- наукові ідеї щодо обґрунтування важливості визначення морально-психологічних якостей та доброчесності претендентів на набуття статусу адвоката до складення кваліфікаційного іспиту;

- обґрунтування необхідності запровадження відбіркового іспиту у формі анонімного комп'ютерного тестування, метою якого буде перевірка рівня загальних теоретичних знань особи у сфері права, володіння державною мовою та особистих морально-психологічних якостей для допуску особи до проходження стажування з одночасним зменшенням рівня суб'єктивності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій регіонів при процедурах доступу до професії адвоката;

- узагальнення особливостей проходження стажування як організаційної умови набуття статусу адвоката в країнах, де воно є обов'язковим та застосовується як альтернативна умова щодо осіб, в яких відсутній досвід роботи у сфері права;

запропоновано:

- внесення змін та доповнень до законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, якими визначено порядок набуття статусу адвоката в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що теоретичні висновки та практичні пропозиції, які сформульовані у дисертаційному дослідженні можуть бути використані у:

науково-дослідній сфері – для удосконалення та подальшого розвитку теоретичних та практичних аспектів набуття статусу адвоката;

правотворчій діяльності – для удосконалення положень чинного законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність, якими визначено особливості набуття статусу адвоката, видання нових нормативно-правових актів;

правозастосовній діяльності – для забезпечення ефективності діяльності органів адвокатського самоврядування;

навчальному процесі – для викладання навчальних дисциплін «Адвокатура України», «Судові та правоохоронні органи України», при підготовці навчальних програм, навчально-методичної літератури, монографій та наукових статей.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та теоретичні висновки, на яких базується дослідження, а також рекомендації щодо вдосконалення національного законодавства обговорювалися на засіданнях кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія». Окремі положення дисертаційного дослідження оприлюднено на: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 21-22 серпня 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 17 вересня 2018 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 17 травня 2018 р.), IX Міжнародній науково-практичній конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє» (м. Одеса, 15 листопада 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 15 травня 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «World science: problems, prospects and innovations» (м. Торонто, Канада, 1-3 жовтня 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Science and education: problems, prospects and innovations» (м. Кіото, Японія, 7-9 жовтня 2020 р.), X Міжнародній науково-практичній

конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє» (м. Одеса, 06 листопада 2020 р.)

Дисертацію обговорено та схвалено на засіданні кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія».

Публікації. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, знайшли відображення у **14** наукових публікаціях, **3** з яких опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, **1** – в іноземному виданні, **10** тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Лукашевич В. В. Проблемні аспекти стажування як однієї з вимог набуття професійного статусу адвоката. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 314-317.

2. Владишевська В. В. Щодо вимог до особи, яка претендує на заняття адвокатською діяльністю у країнах пострадянського простору. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. № 4. С. 90-97

3. Владишевська В. В. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури як суб'єкт доступу до професії адвоката. *Юридичний вісник*. 2019. №3. С. 38-43.

4. Владишевська В. В. Професійно-особистісні та морально-етичні якості як головні вимоги до претендента в адвокати. *European Reforms Bulletin*. 2020. № 3. С. 110-112.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Лукашевич В. В. Вимоги до набуття статусу адвоката у світлі законопроектів про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку*: матеріали міжнар. наук.-

практ. конф., (м. Запоріжжя, 21-22 серпня 2015 року). Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2015. С. 19-24.

6. Владишевська В.В. Морально-етичні вимоги до особи, яка претендує на набуття статусу адвоката. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (20 травня 2016 р., м. Одеса): у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юридична література. 2016. С. 160-162.

7. Владишевська В.В. Доступ до професії адвоката у світлі законопроекту про адвокатуру та адвокатську діяльність № 9055 від 06.09.2018 р. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 верес. 2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової; уклад. О. В. Дикий, І. І. Братінов. Одеса : Юридичний дім «Гельветика», 2018. С. 304-306.

8. Владишевська В.В. Законодавчі ініціативи щодо доступу до професії: чи є альтернатива? Матеріали круглого столу 5 жовтня 2018 року в Національному університеті «Одеська юридична академія». Одеса, 2018. С.22-25.

9. Владишевська В. В. Щодо суб'єктного складу учасників доступу до адвокатської діяльності. *Правове життя сучасної України*: у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.) / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Т. 2. С. 117-119.

10. Владишевська В. В. Вимоги до особи, яка претендує на заняття адвокатською діяльністю, у країнах пострадянського простору. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф.: (м. Одеса, 15 листоп. 2019 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Фенікс, 2019. С. 575-577.

11. Владишевська В. В. Стажування як обов'язкова умова набуття статусу адвоката. *Правове життя сучасної України* : у 3 т. : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. С. 399-401.

12. Владишевська В. В. Теоретико-методологічні основи дослідження набуття статусу адвоката в Україні. *World science: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference.* Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2020. С. 251-266 URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-1-3oktyabrya-2020-goda-toronto-kanada-arhiv/>

13. Владишевська В. В. Про функціональні та організаційні умов набуття статусу адвоката в Україні. *Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference.* CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2020. С. 170-177. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiyascience-and-education-problems-prospects-and-innovations-7-9-oktyabrya-2020-goda-kioto-yaponiya-arhiv/>

14. Vladyshevskaya V. V. Qualification exam as an indispensable condition for obtaining the status of attorney in Ukraine and in other countries of the Post-Soviet union: comparative legal analysis. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп. 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Фенікс, 2020. С. 627-629.

Характеристика особистості здобувача: Владишевська В.В. у 2014 році закінчила Інститут прокуратури та слідства Національного університету «Одеська юридична академія» за спеціальністю «правознавство» та отримала диплом магістра з відзнакою та кваліфікацію «юрист».

Владишевська В.В. є асистентом кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури з 2015 року по теперішній час, протягом цього часу викладала навчальні дисципліни: «Судові та правоохоронні органи України», «Адвокатура», «Правоохоронна та правозахисна системи України», «Прокуратура України» та «Judicial and Law Enforcement Agencies».

З 2016 по 2020 рр. проходила навчання в аспірантурі Національного університету «Одеська юридична академія» (денна форма навчання). Під час навчання в аспірантурі Владишевська В.В. характеризується позитивно, успішно виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план.

Владишевська В.В. вільно володіє українською, російською та англійською мовами.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, вміло використані спеціальні дефініції. Робота характеризується єдністю змісту, а стиль викладення сприяє доступності розуміння та сприйняття матеріалу.

Рекомендації. Позитивно оцінюючи та відзначаючи належний рівень постановки і реалізації проблеми, наукову новизну одержаних результатів, слід відзначити, що як і будь-яке творче, інноваційне дослідження, присвячене аналізу актуальних проблем адвокатури та адвокатської діяльності, воно викликає певні дискусії та побажання, що можуть бути сприйняті як уточнення авторської позиції та рекомендації.

По-перше, авторкою майже не вказується, що процедура набуття статусу адвоката є чи не найбільш демократичнішою та прогресивною, порівняно з іншими країнами пострадянського простору. Отже, авторці необхідно було більш детально здійснити порівняння за критеріями допуску та вимогами; за рівнем незалежності та виокремлення від держави та фінансової самостійності органів, що здійснюють допуск до адвокатської діяльності.

По-друге, у дисертаційній роботі авторка вказує на важливості визначення не тільки морально-психологічних якостей претендента, а й бездоганної репутації особи, яка виявила бажання набутти статус адвоката. Цей висновок потребує додаткового обґрунтування та аргументації.

По-третє, дискусійним є висновок авторки про практичну необхідність виокремлення принципу спеціалізації набуття статусу адвоката як самостійного принципу.

По-четверте, недостатньо уваги приділено особливостям складання присяги як складового етапу набуття статусу адвоката в Україні.

Попри зазначені зауваження, можливо констатувати, що в цілому вони не применшують позитивного значення дисертації, мають рекомендаційний характер та націлені на посилення дискусії в процесі прилюдного захисту дисертації.

У результаті попередньої експертизи дисертації Владишевської В.В. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Владишевської Вікторії Вікторівни на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Владишевської Вікторії Вікторівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року №283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Владишевської Вікторії Вікторівни на тему «Набуття статусу адвоката в Україні та інших пострадянських країнах: порівняльно-правове дослідження» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Перший проректор

Національного університету

«Одеська юридична академія»

доктор юридичних наук, професор

Заслужений юрист України

М.Р. Аракелян

Рецензент:

Доцент кафедри кримінального процесу,

детективної та оперативно-розшукової діяльності

Національного університету

«Одеська юридична академія»

кандидат юридичних наук, доцент

В.К. Волошина